

УДК 78.07, 782

DOI 10.32782/2224-0926-2023-3-4-46-47-4

Лі Цян

аспірант,

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка

<https://orcid.org/0009-0001-8671-6768>

РОЛЬ ІТАЛІЙСЬКОГО РЕПЕРТУАРУ В РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ОПЕРНОГО ВИКОНАВСТВА В КИТАЇ

У статті аналізуються процеси формування та розвитку класичного оперного виконавського мистецтва в Китаї в другій половині ХХ–ХХІ ст. Цей період характеризується складною соціально-політичною ситуацією в країні, яка прямо вплинула на культуру та мистецтво. З одного боку, різка зміна векторів внутрішньої та зовнішньої політики Китаю відбилась на стані культури та освіти, з іншого – втрата потенціальних можливостей у часи Культурної революції, що загальмувала розвиток суспільства, зустріла опір серед митців, які зберегли свої ідеї, досвід для майбутніх поколінь. До таких діячів належить провідний вокальний педагог Чжоу Сяоянь, вона виховала перші покоління китайських вокалістів, які здобули міжнародне визнання. Мета статті полягає у виявленні закономірностей розвитку оперного виконавського мистецтва зазначеного періоду та ролі італійської опери ХІХ століття, яка є провідною в репертуарі сучасних китайських оперних театрів. Новизна дослідження полягає в тому, що вперше систематизується італійський оперний репертуар у провідних оперних театрах Китаю: Центрі стажування молодих оперних співаків імені Чжоу Сяоянь при Шанхайській консерваторії, Національному оперному театрі Китаю, Національному центрі виконавських мистецтв, оперному театрі Гуанчжоу, Шанхайському оперному театрі. Методи дослідження. У статті використовується історичний метод, метод культурологічного аналізу, системний підхід в аналізі сучасного репертуару китайських оперних театрів. Сучасний стан оперного виконавського мистецтва в Китаї перебуває на своєму підйомі, починаючи з 80-х років, кожний наступний період характеризується появою нового культурного центру, розширенням та зміцненням міжнародних зв'язків, ростом популярності китайських культурних платформ для солістів та колективів із різних країн світу.

Ключові слова: італійська опера, оперний театр, оперний репертуар, виконавське мистецтво, оперний фестиваль, театральний колектив.

Li Qiang. The role of Italian repertoire in the development of the contemporary opera's performance in China

The process of forming and developing of the classical opera performing art in China in the second half XX–XXI centuries is analysed in article. This period was characterized the hard and difficult sociopolitical situation in the state. It directly influenced to culture and art. On the one hand, the cardinal change of the Chinese domestic and foreign policy had reflected on the cultural and education. On the second hand, losing of the potential possibilities in the time of the Culture Revolution, which bracked developing of the society, was encountered resistance from artists, who had kept own ideas, experience for future generation. Zhou Xiaoyan was one, she brought up the first generation of the Chinese opera singers, who had international recognition. The finding of the regularity of the developing opera performance art of this specified period and the role of the Italian opera XXI century, which is a leading one in the repertoire of the Chinese contemporary opera houses, are an aim of the study. The scientific novelty of the article is that the Italian opera repertoire in the leading opera houses of China is systematized for the first time: Center of the studying of the young opera singers named Zhou Xiaoyan at the Shanghai Conservatory, National Chinese Opera House, National Centre for the Performing Arts, Guangzhou Opera

House, Shanghai Opera House. Methodology. Historical method, method culturological analyses, systematical approach in the analyzing modern repertoire of the Chinese opera houses. Conclusion. The modern situation of the music performance art is in state of the increase since the 80s, each next period is characterized the emergence of a new Cultural Center; expansion and strengthening of the international relationship, increasing of popularity of the Chinese cultural platforms for soloists and musical groups from many countries of the world.

Key words: *Italian opera, opera house, opera repertoire, performing art, opera festival, theatre group.*

Вступ. Оперна справа в Китаї зазнала різних кардинальних змін, вектори розвитку оперного мистецтва в країні змінювались на протилежні протягом ХХ століття. Оперні антрепризи завоювали популярність у кінці ХІХ – першій половині ХХ ст. не тільки серед представників дипломатичних, торгових і релігійних місій, що створювали агломерації переважно в портових містах (Шанхай, Гонконг та ін.), а й поступово серед китайських кіл, які розширювались завдяки активній економічній, політичній та гуманітарній інтеграції із західними країнами. Проте в середині ХХ століття оголошення КНР у 1949 році, а особливо десятиліття Культурної революції Мао 1966–1976 рр. сприяли різкому відходу, навіть розриву будь-яких зв'язків із західним світом. Але, незважаючи на перешкоди політичного, ідеологічного та культурного характеру у зв'язку з приходом до влади Комуністичної партії, все ж її очільники розуміли важливість культурної інтеграції, і вже в 1952 році в Пекіні було відкрито перший класичний оперний театр. У своїй дисертації Сун Яньін звертає увагу, що у світлі взаємодії з європейським мистецтвом у КНР шукали механізми її втілення, це було непростим завданням: треба було визначити, яким чином оновлювати музичне, у тому числі музично-театральне мистецтво, зберігаючи унікальні національні традиції. Адаптація західної оперної спадщини відбувалася досить повільно. Перший оперний театр класичного зразка було відкрито в 1952 році, він мав назву Китайський експериментальний театр опери та балету, але постановки були тільки національними на кшталт ян-банши та виконувались китайською мовою. Через чотири роки театр було розділено на два самостійних заклади – Китайський театр опери та балету та Китайський центральний театр опери та балету. У першому здійснювались національні постановки, а в другому – національні та зарубіжні¹. Слід зазначити, що в місті Харбіні також здійснювались постановки оперних спектаклів: «Два роки титанічної праці в Харбіні призвели до прищеплення в місті кращих європейських традицій, накопичення великого репертуару та в результаті до започаткування на півночі Китаю потужного розвитку оперно-театрального мистецтва. Було здійснено близько тридцяти оперних постановок»². Серед італійських опер репертуар театру мав твори Дж. Верді та Дж. Пуччіні. У місті вже багато років існував симфонічний оркестр, колектив мав чудові виконавські традиції, а музиканти – дуже високий професійний рівень, у 50-ті роки в його репертуар входили симфонічні та оперні твори. Традиції Харбінського оркестру сягають у 20-ті роки, коли український скрипаль В. Трахтенберг заснував та очолив вищу музичну школу, яка стала центром музичного життя півночі країни³.

¹ Сун Жуй Лун. Діяльність скрипаля з України Володимира Трахтенберга в контексті становлення професійного музичного життя Харбіна. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія «Мистецтвознавство»*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. Вип. 1. С. 48–52.

² Ван Цзін І, Тань Сяо. Становлення та розвиток музичної освіти в КНР у другій половині ХХ століття. *Педагогіка та психологія*. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2017. Вип. 58. С. 253.

³ Сун Жуй Лун. Діяльність скрипаля з України Володимира Трахтенберга в контексті становлення професійного музичного життя Харбіна. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія «Мистецтвознавство»*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. Вип. 1. С. 48–52.

Мета статті полягає у виявленні закономірностей розвитку оперного виконавського мистецтва зазначеного періоду та ролі італійської опери XIX століття, яка є провідною в репертуарі сучасних китайських оперних театрів.

Матеріали та методи. Розвиток оперного мистецтва в Китаї останнім часом є актуальною темою для дослідників різних країн, включаючи істориків, мистецтвознавців, культурологів, синологів та китайських мистецтвознавців, які досліджують сучасне вокальне мистецтво своєї країни. У статті досліджується процес становлення класичного оперного мистецтва на різних сценах Китаю та аналізується репертуар Центру стажування молодих оперних співаків імені Чжоу Сяоянь при Шанхайській консерваторії, Національного оперного театру Китаю, Національного центру виконавських мистецтв, оперного театру Гуанчжоу, Шанхайського оперного театру.

Результати. У буремні роки середини XX століття працювала найвідоміша співачка та вокальний педагог Чжоу Сяоянь, яка прикладом усього свого життя довела ідею, що світові мистецькі скарби, до яких відноситься класична оперна музика, не можна відмінити та заборонити. Маючи блискучий початок професійної кар'єри, вона вчилася у кращих педагогів у Шанхайській консерваторії, стажувалася у європейських музичних вишах, завоювала визнання на європейських оперних і концертних сценах. Із величезним запасом досвіду та знань вона повернулася на батьківщину з метою самореалізації у творчій та педагогічній діяльності, але в часи Культурної революції була змушена покинути рідну консерваторію та улюблену справу. Тільки завдяки зв'язкам її родини Чжоу Сяоянь повернулася у Шанхай у майже напівлегальному статусі. І тільки політика відкритості Ден Сяопіна після 1976 року дозволила їй з усією повнотою розвернути та втілити свої творчі проекти. Китайські гастролі італійських оперних зірок П. Домінго, Л. Паваротті, М. Кабальє в кінці 70-х років стали неабиякою подією та значно зрушили процес розвитку вокального мистецтва, сприяли підвищенню рівня китайської вокальної освіти. У 1979 році КНР відвідав всесвітньо відомий бас, учень Су Ши Ліна, Си Ігуй із курсом лекцій, який познайомив студентство та професуру з сучасним науковим підходом у вокальній педагогіці.

Повернення Чжоу Сяоянь до викладацької діяльності спричинило процеси, наслідком яких став сьогоденний розквіт китайського вокального мистецтва в усьому світі. Повернувшись до Шанхайської консерваторії, вона розпочала втілювати ту методику співу, якої навчалася у Європі, перш за все, це бельканто з урахуванням особливостей китайської вимови. І вже її перші учні посіли призові місця на престижному Міжнародному конкурсі співаків імені Ганса Габора, який втретє проходив у Відні в 1984 році. Її учні, мецо-сопрано Чжан Манхуа та тенор Чжан Цзяньї, розділили першу премію, яка склала майже три тисячі доларів. Умовою відбіркового туру конкурсу є наявність у програмі здобувачів арій італійських опер XVIII століття, відповідно жіночою арією була арія Керубіно з опери «Весілля Фігаро», чоловічою – арія Оттавіо з опери «Дон Жуан» В. А. Моцарта. Китайські оперні співаки вибороли перемогу серед кількох сотень учасників. Уперше китайська вокальна школа заявила про себе на міжнародному рівні, відкривши тріумфальну сторінку китайського вокального мистецтва⁴.

Чжоу розуміла, що необхідна система вокального виховання, яка була б інтегрована в міжнародну вокальну освіту, що дало б змогу китайським співакам студіюватись у провідних оперно-театральних і мистецьких освітніх установах. Це мала б бути комплексна робота з розвитку навичок сольного та колективного музикування, тому виникла ідея створити центр підготовки вокалістів поза межами навчального процесу з можливістю

⁴Henahan D. City opera "candide". With an alternate cast. *The New York Times*. 1984. July 21. P. 1, 13.

комунікації із зарубіжними вокальними школами: «Оперне відродження почалося серйозно з великою відлигою Ден Сяопіна. Розуміючи, що китайські співаки потребують навчання не лише співу, але й роботі в ансамблі, мовному тренуванню, стилістичному аналізу та музичній підготовці, пані Чжоу створила свій елітний оперний центр – Центр стажування молодих оперних співаків Чжоу Сяоянь на четвертому поверсі Шанхайської консерваторії»⁵.

За своєю сутністю Центр був оперним театром для молодих виконавців, який швидко став популярним серед професійних кіл і знаним у світі. Так, Чжоу на першому етапі налагодила зв'язки з Джульєрдською школою та Нью-Йоркським театром «Метрополітен-опера», які також мають між собою щільний зв'язок щодо стажування молодих співаків. Сьогодні світова кар'єра багатьох китайських виконавців стартує саме в Америці. Набуття професійної майстерності відбувається в кілька етапів: перший етап – це здобуття національної освіти, серед закладів найпрестижнішим багато років залишається Шанхайська музична консерваторія, із якою пов'язане життя славетної Чжоу Сяоянь⁶.

Чжоу Сяоянь за роки своєї викладацької діяльності виховала декілька поколінь виконавців, серед яких Ляо Чаньюн, Лю Ціе, Чжан Цзяньї, Вей Сун, Ляо Чанйон, Маньхуа Чжань, Цзен Чжан, Гао Маньхуа, Гу Сінь, Лю Цзяньлін, Цзян Бікун, Ян Сяоюн, Чжан Фен, Вань Шаньхун, Го Сен, Лю Сюїн, І Сіхен, Чжу Цюлін, Яо Юань, Шень Ян, Ю Гуанцюнь, Хань Пен, Фан Ін та ін. До кінця свого життя (2016) Чжоу була віддана своїй справі, навчаючи майстерності студентів. Сьогодні вона є легендою китайської культури: «Чжоу Сяоянь – гордість Китаю. Підтвердженням високої оцінки її самовідданої професійної діяльності слугують чисельні найвищі нагороди, яких була удостоєна співачка. Шанхайська міська адміністрація нагородила Чжоу Сяоянь за особливий внесок у розвиток мистецтва та освіти "Зіркою героя" (Award), за видатний внесок у вокальне мистецтво Китаю вона отримала вищу нагороду держави "Золотий дзвін". Французький уряд на знак визнання особливих її заслуг у зміцненні культурних зв'язків між Китаєм та Францією та в об'єднанні їх культур нагородив Чжоу Сяоянь найвищою відзнакою своєї держави – "Орденем Почесного легіону"»⁷.

Зараз Центр стажування молодих оперних співаків носить ім'я своєї засновниці. «У Центрі йде безперервний репетиційний процес із залученням китайсько-італійських перекладачів. Більшість його відвідувачів – молодь. Китайські студенти, які вивчають італійську мову та культуру, мають можливість отримати італійські стипендії для покращення своїх мовних компетенцій. Такі заходи впроваджені з метою більшого розуміння всіх творчих та організаційних завдань у Центрі, таким чином, двомовне середовище сприяє підвищенню якості роботи. Крім того, це допомагає комунікації між митцями, творчими колективами, адміністрацією, технічним персоналом. Такий підхід був запропонований директором Інституту італійської культури в Пекіні Стефанією Стафутті, яка вважає, що мовна комунікація є найважливішим чинником у спільній роботі»⁸.

⁵Turnbull R. China's First Lady of Opera. *The New York Times*. 2010. March 4.

⁶Шабордині І.В. Лю Інлун. Міжнародна діяльність професора Чжоу Сяоянь та її учнів – видатних представників вокального факультету консерваторії. *Colloquium-journal*. Warszawa : Wydawca "Interdruk", 2020. № 10(62). С. 113.

⁷Сун Яньїн. Інтеграція європейських традицій співу у вокальну школу Китаю : дис. ... на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. Львів, 2016. С. 53.

⁸Giordano S. "Originated in China": Western opera and international practices in the Beijing National Centre for the Performing Arts. *European Journal of Cultural Management and Policy*. Lausanne : Frontiers, 2017. № 7(1). P. 37.

Відкриття Центру стажування молодих оперних співаків вирішило комплекс завдань та сприяло досягненню амбітних цілей його керівниці: стимулювати розвиток оперного мистецтва в Китаї, налагодити та розвинути комунікацію між творчими освітніми закладами КНР та іншими країнами, виховати перше покоління конкурентоспроможних співаків, які зможуть завоювати визнання за кордоном. Сам Центр, за задумом Чжоу Сяоянь, повинен був реалізовувати різноманітні проєкти: від освітніх та просвітницьких до організації міжнародної творчої платформи не тільки для китайських артистів, а і для закордонних. Уже в перші десять років у Центрі були здійснені постановки таких опер: «Ріголетто», «Травіата», «Дон Карлос» Дж. Верді, «Дон Паскуале» Г. Доницетті, «Сільська честь» П. Масканьї, «Дон Жуан», «Чарівна флейта» В. А. Моцарта. Також було реалізовано виїзні концертні проєкти в Пекіні, Шанхаї та інших великих містах країни. На початку 2000-х років у Центрі відкрився цикл міжнародних оперних майстер-класів за участю вокальних експертів театру «Метрополітен-опера». За п'ять років у цьому циклі мали змогу взяти участь близько 600 студентів із різних навчальних закладів і професійних співаків із різних музичних колективів. Багато з цих учасників також отримали запрошення до співпраці з різними оперними та концертними установами по всьому світу (переважно в Америці).

У 2022 році Національний оперний театр Китаю відсвяткував 70-річчя⁹. Його історія почалась із становленням КНР, упродовж цього часу театр зазнав суттєвих змін, пережив нелегкі часи, коли зарубіжне та сучасне китайське музичне мистецтво нищилось та не допускалось до народу. Історія театру розпочалась десятиліттям раніше. Із 1942 року в Яньані (провінція Шенсі) працювала оперна трупа, яка здійснила постановку ян-банши Ма Ке та Чжан Лу «Сива дівчина» у 1945 році. Переїзд трупи до Пекіна та офіційне підпорядкування Міністерству культури відбулось у 1952 році. За своє існування театр здійснив близько 100 оперних постановок, які демонструвались на батьківщині та в гастрольних турах різними країнами. У 2015 році установа отримала нову сучасну будівлю, яка розташована за адресою: вулиця Дончжун-цзе, 115, Пекін¹⁰.

У 80-х роках, після темного періоду Культурної революції, в оперному театрі розпочався творчий підйом: у 1986 році відбулась перша світова прем'єра опери «Богема» Дж. Пуччіні, де партію Рудольфа виконав Лучано Паваротті. Однією з перших гастрольних подорожей театру була поїздка на Савоннлінський оперний фестиваль у Фінляндії в 1988 році, де представив опери «Мадам Баттерфляй» Дж. Пуччіні та «Кармен» Ж. Бізе. У 1998 році на базі театру кінорежисер Чжан Імоу здійснив зйомку художнього фільму-опери «Турандот у забороненому місті», який пройшов у світовому прокаті. У сценічній версії спектаклю брали участь Джованна Касолла (сопрано, Італія), Шерон Світ (сопрано, США), Крістіан Йоганнсон (тенор, Ісландія), Сергій Ларін (тенор, Литва), Ландо Бартоліні (тенор, Італія), Барбара Фріттолі (сопрано, Італія), Барбара Хендрікс (сопрано, США). Спектакль також презентували в Каїрському оперному театрі. У кіноверсії взяли участь Джованна Касолла та Сергій Ларін, оркестр Міжнародного фестивалю «Флорентійський музичний травень» під орудою Зубіна Мети (диригент-постановник, Індія)¹¹. Чжан Імоу також здійснив експериментальні постановки цієї опери на Пекінському національному стадіоні «Пташине гніздо» у 2009 році та Тайчжуйському міжконтинентальному бейсбольному стадіоні на Тайвані у 2010 році.

⁹ Chen Nan China National Opera House celebrates its 70th birthday. ChinaDaily, 2022. July 7. Web. URL: <https://global.chinadaily.com.cn/a/202207/07/WS62c68232a310fd2b29e6b0e2.html>

¹⁰ China National Opera House. Official site. Web. URL: <https://www.chinaopera.com.cn/intro/17.html>

¹¹ Citron M. When Opera Meets Film. Cambridge : Cambridge University Press, 2010. P. 314.

Із 80-х років у репертуарі театру з'явилося багато опер італійських композиторів: «Севільський цирульник» Дж. Россіні, «Ріголетто», «Травіата», «Аїда», «Отелло» Дж. Верді, «Богема», «Джанні Скіккі», «Мадам Баттерфляй», «Турандот» Дж. Пуччіні, «Сільська честь» П. Масканьї. Сьогодення театру – це адміністрування, репетиційний процес та організація зовнішніх постановок (включаючи зарубіжні проекти), у самій будівлі театру вистави відбуваються доволі рідко у зв'язку з відкриттям Національного центру виконавських мистецтв.

Національний центр виконавських мистецтв (НСРА) було збудовано на проспекті Чан'янь та площі Таньяньмень у Пекіні у 2007 році. Заклад представляє собою найбільший в Азії мультифункційний мистецький комплекс, який включає оперний, музичний, театральний зали, мультимедійний центр, конференц-зал, виставковий центр, ресторани та інші приміщення. Центр є міжнародною платформою, де здійснюються музично-театральні та концертні проекти музикантів і колективів із різних куточків світу. Із 2009 року активно впроваджується західноєвропейський оперний репертуар, того ж року в Центрі заснували щорічний оперний фестиваль «Сто днів опери». Із 2009 року на оперній сцені відбулись прем'єрні постановки багатьох італійських опер ХІХ століття.

У 2009 р. – «Ріголетто» Дж. Верді, «Богема», «Мадам Баттерфляй» Дж. Пуччіні, у 2010 р. – «Любовний напій» Г. Доніцетті, «Травіата» Дж. Верді, «Джанні Скіккі» Дж. Пуччіні, у 2011 р. – «Севільський цирульник», «Попелюшка» Дж. Россіні, «Тоска», «Турандот» Дж. Пуччіні, у 2012 р. – «Бал-маскарад» Дж. Верді, у 2013 р. – «Італійка в Алжирі» Дж. Россіні, «Весілля Фігаро» В.А. Моцарта, «Набукко», «Отелло» Дж. Верді, у 2014 р. – «Дон Паскуале» Г. Доніцетті, «Вільгельм Телль» Дж. Россіні, «Норма» В. Белліні, «Сільська честь» П. Масканьї, «Трубадур» Дж. Верді, у 2016 р. – «Макбет», «Аїда» Дж. Верді, «Джоконда» А. Пок'еллі, у 2017 р. – «Лючія ді Ламмермур» Г. Доніцетті.

У 2017 році Зубін Мета здійснив постановку «Аїди» Дж. Верді до майбутнього 205-річчя композитора за участю Сюзанни Бранкіні, Суна Сювея, Хорхе де Леона, Вана Чонга, Ніу Шаши, Далібора Єніші, Чжана Яна, Адріано Граміні, Гкана Чжицзіна, Чжана Веньціня та Коу Цзін. Також у 2017 році на оперній сцені відбулась прем'єра «Фальстафа» композитора-ювіляра. У 2018 році відбулась прем'єра «Дона Жуана» В. А. Моцарта за участю Вікторіо Прато, Чжанга Янга, Карло Лепоре, Лі Ао, Франческі Дотто, Сі Сяоін, Давінії Родрігес, Донг Фанг, Яна Франциско Гателла, Маріні Монцо, Су Сяоу, Томаса Тацла, Брайяна Крістінсона, Чжао Мінга під орудою диригента-постановника Лю Я. Того ж року відбулись постановки «Сомнамбули» В. Белліні, «Дочки полку» Г. Доніцетті. У 2022 році НСРА налагодив співпрацю з Шанхайським оперним театром і Оперним театром Шеньсі, у грудні відбулась прем'єра «Тоски» Дж. Пуччіні¹².

У 2002 році відома британська архітекторка персидського походження Заха Хадід перемогла в конкурсі проєктів для нового оперного театру в Гуанчжоу: «Унікальна концепція будівлі натхненна навколишніми пейзажами. Плавні лінії, річкові долини, величні каньйони, вузькі ущелини – усе це можна побачити в архітектурі будівлі, яка повністю відображає індивідуальний стиль Захи Хадід»¹³. На відкриття театру була запланована прем'єра «Турандот» Дж. Пуччіні, постановку якої здійснив американський режисер Шахар Стро. Театр приймає щорічний театральний фестиваль, на який приїжджають трупи з Римського оперного театру (Teatro Dell'Opera di Roma), Метрополітен-опера (Metropolitan-Opera),

¹² National Centre for the Performing Arts. Official site. Web. URL: <https://en.chncpa.org/>

¹³ Teleshova N.A. Premises of formation and development trends of modern theater architecture. *IOP Conference Series. Materials Science and Engineering*. 2018. P. 4.

Англійської королівської опери (Covent Garden) та ін. У 2017 році французька оперна трупа серед привезених на фестиваль спектаклів показала «Аїду» Дж. Верді. Оперний театр представляє собою платформу для різноманітних вистав: оперні та драматичні спектаклі, балет, сучасний танець, концертні програми, фестивалі тощо. Сьогодні в репертуарі театру італійська опера представлена «Весіллям Фігаро» В. А. Моцарта¹⁴.

Шанхайський оперний театр має найдовшу та найцікавішу історію, яка тісно пов'язана з італійською оперою. Саме в Шанхаї відбулись численні оперні прем'єри, які ставились спочатку для обмеженого кола, а згодом – для всіх мешканців портового міста та найближчих агломерацій. Шанхай був центром зарубіжних оперних агенцій, які конкурували одна з одною, і шанхайська публіка була добре обізнана в європейському, зокрема італійському, оперному мистецтві. У 1941 році був організований ансамбль, який складався з місцевих оперних співаків. У середині ХХ століття Шанхайська опера переважно ставила сучасну китайську оперу ян-банши та пекінську оперу цзінцзюй. Кінець століття відзначився творчим підйомом. Театр здобув міжнародне визнання, був постійним учасником міжнародних оперних фестивалів: Міжнародного музичного фестивалю в Макао (1994–1997, 2000, 2002–2008), Міжнародного музичного фестивалю в Брісбені (1998), Саарбрюкенського оперного фестивалю (1999), Гонконгського фестивалю мистецтв (2005), Сінгапурського фестивалю азіатського мистецтва (2006, 2007), Савонлінського оперного фестивалю (2008). Італійські оперні твори в репертуарі театру посідають провідне місце з 2008 року. Прем'єрні вистави італійської опери ХІХ століття є регулярними: «Отелло» Дж. Верді (2008), «Любовний напій» Г. Доніцетті, «Богема» Дж. Пуччіні (2012), «Аїда» Дж. Верді (2017), «Набукко» Дж. Верді, «Турандот» Дж. Пуччіні (2018), «Сільська честь» П. Масканьї, «Паяци» Р. Леоковалло (2021), «Тоска» Дж. Пуччіні (2023)¹⁵. Влітку 2023 року в Шанхайському метрополітені була організована виставка «Оперний фестиваль Росії в Китаї: магія й таємниця Джоакіно Россіні», яка тривала до 26 серпня.

Результати та висновки. Сучасний стан оперного виконавського мистецтва в Китаї перебуває на своєму підйомі. Починаючи з 80-х років, кожний наступний період характеризується появою нового культурного центру, розширенням та зміцненням міжнародних зв'язків, ростом популярності китайських культурних платформ для солістів та колективів із різних країн світу.

Література

1. Ван Цзін І, Тань Сяо. Становлення та розвиток музичної освіти в КНР у другій половині ХХ століття. *Педагогіка та психологія*. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2017. Вип. 58. С. 249–258.
2. Сун Жуй Лун. Діяльність скрипалів з України Володимира Трахтенберга в контексті становлення професійного музичного життя Харбіна. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія «Мистецтвознавство»*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. Вип. 1. С. 48–52.
3. Сун Яньін. Інтеграція європейських традицій співу у вокальну школу Китаю : дис. ... на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. Львів, 2016. 183 с.
4. Шабордіна І.В., Лю Інлун. Міжнародна діяльність професора Чжоу Сяоянь та її учнів – видатних представників вокального факультету консерваторії. *Colloquium-journal*. Warszawa : Wydawca "Interdruk", 2020. № 10(62). С. 109–121.
5. Chen Nan China National Opera House celebrates its 70th birthday. *ChinaDaily*, 2022. July 7. Web. URL: <https://global.chinadaily.com.cn/a/202207/07/WS62c68232a310fd2b29e6b0e2.html>
6. China National Opera House. Official site. Web. URL: <https://www.chinaopera.com.cn/intro/17.html>

¹⁴ Guangzhou Opera House. Official site. Web. URL: <https://en.gzjdy.org/index.html>

¹⁵ Shanghai Opera House. Official site. Web. URL: <https://www.operabase.com/shanghai-opera-house-o9441/seasons/en>

7. Citron M. *When Opera Meets Film*. Cambridge : Cambridge University Press, 2010. 344 p.
8. Giordano S. "Originated in China": Western opera and international practices in the Beijing National Centre for the Performing Arts. *European Journal of Cultural Management and Policy*. Lausanne : Frontiers, 2017. № 7(1). P. 27–43.
9. Guangzhou Opera House. Official site. Web. URL: <https://en.gzdjy.org/index.html>
10. Henahan D. City opera "candide". With an alternate cast. *The New York Times*. 1984. July 21. P. 1, 13.
11. National Centre for the Performing Arts. Official site. Web. URL: <https://en.chncpa.org/>
12. Shanghai Opera House. Official site. Web. URL: <https://www.operabase.com/shanghai-opera-house-o9441/seasons/en>
13. Teleshova N.A. Premises of formation and development trends of modern theater architecture. *IOP Conference Series. Materials Science and Engineering*. 2018. P. 1–6.
14. Turnbull R. China's First Lady of Opera. *The New York Times*. 2010. March 4.
15. 月第刘学清著. 哈尔滨交响乐团百年 1908–2008. 上海音乐学院出版社版, 2008年164 (Лю Шіе Цін. Харбінський симфонічний оркестр. Сто років розвитку: 1908-2008. Шанхай, 2008. 164 с.).

